

Wiedza o społeczeństwie

Opis arkuszy egzaminacyjnych

Arkusze egzaminacyjne z (nazwa przedmiotu) zostały opracowane na dwóch poziomach:

- podstawowym – *Arkusz I* (MPO-P1_1P-102)
- rozszerzonym – *Arkusz II* (MPO-R1_1P-102)

Arkusz I zawierał 25 zadań, zdający mógł uzyskać maksymalnie 100 punktów, egzamin trwał 120 minut.

Arkusz II zawierał 18 zadań, zdający mógł uzyskać maksymalnie 50 punktów, egzamin trwał 180 minut.

Zadania w arkuszach sprawdzały wiadomości i umiejętności określone w standardach wymagań egzaminacyjnych z wiedzy o społeczeństwie. Pozwalały maturzystom wykazać się :

- znajomością i rozumieniem zjawisk oraz procesów z następujących obszarów: społeczeństwo, polityka, prawo, problemy współczesnego świata,
- umiejętnością stosowania wiadomości i słownictwa do wyjaśnienia procesów zachodzących we współczesnym świecie,
- umiejętnością przedstawiania i oceniania wydarzeń oraz formułowania spójnej i logicznej wypowiedzi pisemnej.

Analiza jakościowa

Arkusz I

Zadanie 1. (3 pkt)

Do podanych opisów dopisz imiona i nazwiska odpowiednich polskich polityków.

Opisy:

A. Polski historyk, wieloletni działacz Unii Wolności, minister spraw zagranicznych w latach 1997–2000, poseł do Parlamentu Europejskiego. W 1998 roku pełnił funkcję przewodniczącego OBWE.

B. Dziennikarz i historyk, więzień obozu w Auschwitz, minister spraw zagranicznych w rządzie Józefa Oleksego i Jerzego Buzka. Rzecznik pojednania polsko-niemieckiego. Honorowy obywatel Izraela.

C. Profesor nauk technicznych. Działacz Akcji Wyborczej Solidarność. Premier rządu w latach 1997–2001. Poseł do Parlamentu Europejskiego, od 2009 jego przewodniczący.

(bez źródeł, zamiast źródeł ich bibliografia, ważne np. w przypadku geografii, historii ...)

Sprawdzane wiadomości/umiejętności			
Identyfikowanie kluczowych postaci polskiej sceny politycznej (standard I/6).			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,31	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,32	0,20	0,28
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:			
Poprawna odpowiedź			
A. Bronisław Geremek			
B. Władysław Bartoszewski			

C. Jerzy Buzek

Komentarz:

Zadanie okazało się dla zdających trudne. Wpisywali nazwiska przypadkowe (np. Włodzimierz Cimoszewicz, Lech Wałęsa, Wojciech Jaruzelski, Andrzej Lepper, Jan Kochanowski), podawali błędne imiona (np. Władysław Geremek), wpisywali tylko imiona lub nazwiska albo nie podejmowali próby rozwiązania zadania. Błędy maturzystów świadczą o braku wiedzy dotyczącej działalności ważnych postaci polskiej i międzynarodowej sceny życia politycznego. Najbardziej znanym politykiem okazał się Jerzy Buzek.

Zadanie 2. (5 pkt)

Podaj trzy grupy społeczne, które zgodnie z obowiązującym w Polsce prawem mają status mniejszości narodowych, i dwie grupy społeczne, które mają status mniejszości etnicznych. Odpowiedzi wybierz spośród: Kaszubi, Łemkowie, Ormianie, Słowacy, Tatarzy, Ukraińcy, Karaimi, Rosjanie.

A. Mniejszości narodowe:

- ☐
- ☐
- ☐

B. Mniejszości etniczne:

- ☐
- ☐

Sprawdzane wiadomości/umiejętności

Rozróżnianie mniejszości narodowych i etnicznych (standard I/2).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,73	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,74	0,68	0,71

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

Poprawna odpowiedź

A. trzy odpowiedzi spośród: Ormianie, Słowacy, Ukraińcy, Rosjanie

B. dwie odpowiedzi spośród: Łemkowie, Tatarzy, Karaimi

Komentarz:

Zadanie okazało się dla zdających łatwe. Ci, którzy udzielili błędnych odpowiedzi, mylili mniejszości narodowe z etnicznymi (np. jako mniejszość narodową wpisywali Karaimów, jako etniczną Ormian), bardzo często błędnie klasyfikowali Kaszubów jako mniejszość etniczną, wpisywali inne nazwy mniejszości niż te podane na liście w poleceniu. Błędne odpowiedzi wynikały z nieznanomości prawnego statusu mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce.

Zadanie 3. (3 pkt)

Do podanych organów władzy Rzeczypospolitej Polskiej dopisz czas trwania ich kadencji. Odpowiedzi wybierz spośród: 9 lat, 5 lat, 4 lata, 6 lat.

Organy władzy:

A. Prezes Najwyższej Izby Kontroli

B. Sejm

C. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

Sprawdzane wiadomości/umiejętności

Określanie kadencji wskazanych organów władzy (standard I/7)

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,82	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,82	0,76	0,80
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: Zadanie 3. (0–3) A. 6 lat B. 4 lata C. 5 lat			
Komentarz: Zadanie okazało się dla zdających łatwe. Większość zdających nie miała problemów z jego wykonaniem. Nieliczne błędy wynikały z braku wiedzy na temat czasu trwania kadencji organów RP.			

Zadanie 4. (2 pkt)

Podaj dwie cechy odróżniające grupę społeczną od przypadkowego zbioru osób.

- ☐
- ☐

Sprawdzane wiadomości/umiejętności Wskazywanie różnicy pomiędzy grupą społeczną a przypadkowym zbiorem osób (standard I/1).			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,63	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,64	0,57	0,61
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: Dwie odpowiedzi spośród: • interakcje międzyludzkie • świadomość wspólnoty • podobny stosunek do wartości • poczucie odrębności • wspólne normy • określone struktury • wspólny cel • trwanie			
Komentarz: Zadanie okazało się dla zdających umiarkowanie trudne. Podawali niewłaściwe cechy, np. grupę społeczną wiążą te same poglądy polityczne, używa tego samego języka, mieszkają na tym samym terenie, są tej samej rasy, grupa 15 osób, nie każdy może wejść do grupy-tylko specyficzne jednostki. Może to wynikać z nieznajomości lub braku zrozumienia pojęć „grupa społeczna” i „zbiór osób”.			

Zadanie 5. (4 pkt)

Do podanych doktryn politycznych dopisz nazwiska ich twórców lub zwolenników. Odpowiedzi wybierz spośród: John Stuart Mill, Eduard Bernstein, Edmund Burke, Piotr Kropotkin, Karol Marks.

Doktryny polityczne:

- A. konserwatyzm
- B. liberalizm
- C. socjaldemokracja

D. komunizm

Sprawdzane wiadomości/umiejętności			
Wskazywanie twórców i zwolenników podanych doktryn politycznych (standard I/6)			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,33	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,35	0,20	0,29
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:			
A. Edmund Burke B. John Stuart Mill C. Eduard Bernstein D. Karol Marks			
Komentarz: Zadanie okazało się dla zdających trudne. Wielu miało trudności z poprawnym przyporządkowaniem podanych nazwisk do właściwych doktryn politycznych, np. konserwatyzm-Karol Marks, liberalizm-Karol Marks, komunizm-Piotr Kropotkin. Duża liczba błędów świadczy o poważnych problemach z identyfikowaniem ważnych postaci-twórców lub zwolenników podstawowych doktryn politycznych. Problemy te wynikają z braku wiedzy.			

W zadaniach 6–8 rozstrzygnij, które zdania zawierają informacje prawdziwe, a które fałszywe. W tabelę obok każdego zdania wpisz odpowiednio: *Prawda* lub *Falsz*.

Zadanie 6. (3 pkt)

Człowiek i społeczeństwo

Zdania Prawda/Falsz

Zdania		Prawda/Falsz
A.	Oportunizm charakteryzuje się jawnym lekceważeniem uznawanych w danej społeczności praw, norm obyczajowych, wartości oraz osób.	
B.	Obywatelskie nieposłuszeństwo to świadome nieprzestrzeganie praw uważanych za niesprawiedliwe.	
C.	Typ społeczeństwa, którego główną zasadą jest wolność jednostki i jej odpowiedzialność, nazywamy społeczeństwem otwartym.	

Sprawdzane wiadomości/umiejętności			
Rozpoznawanie postaw społecznych i typu społeczeństw (standard I/1).			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,56	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,56	0,56	0,55
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:			
A. Fałsz B. Prawda C. Prawda			
Komentarz: Zadanie okazało się dla zdających umiarkowanie trudne. Błędy, które popełniali zdający, wiążą się z niezrozumieniem terminu „oportunizm” (A-Prawda) i nieznanością cech			

charakterystycznych różnych typów społeczeństw (C-Falsz). Większość maturzystów zna podstawowe zasady obywatelskiego nieposłuszeństwa i nie miała problemów z udzieleniem poprawnej odpowiedzi w podpunkcie B.

Zadanie 7. (3 pkt)

Prawo – Rzeczpospolita Polska

Zdania Prawda/Falsz

Zdania		Prawda/Falsz
A.	Sędziowie mogą być członkami partii politycznych.	
B.	Sankcjami w prawie karnym są kary i środki karne.	
C.	Krajowa Rada Sądownictwa stoi na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów.	

Sprawdzane wiadomości/umiejętności

Rozpoznawanie zasad, struktur, rozumienie podstawowych pojęć prawniczych (standard I/10).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,89	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,90	0,87	0,90

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

- A. Falsz
- B. Prawda
- C. Prawda

Komentarz:

Zdecydowanej większości zdających zadanie nie sprawiło trudności. Zostało przez nich wykonane poprawnie, co świadczy o znajomości zasad funkcjonowania i struktur sądownictwa w RP oraz pojęć prawniczych. Nieliczne błędy wynikały z braku tej wiedzy.

Zadanie 8. (4 pkt)

Organizacje międzynarodowe – Organizacja Narodów Zjednoczonych

Zdania Prawda/Falsz

Zdania		Prawda/Falsz
A.	Zgromadzenie Ogólne składa się z przedstawicieli wszystkich państw członkowskich ONZ, z których każde ma jeden głos.	
B.	Status stałych członków Rady Bezpieczeństwa ma sześć państw: Chiny, Francja, Niemcy, Rosja, USA i Wielka Brytania.	
C.	Organizacje wyspecjalizowane Narodów Zjednoczonych to międzyrządowe organizacje połączone z ONZ oddzielnymi porozumieniami.	
D.	UNICEF to organizacja koordynująca działania ONZ służące rozwojowi międzynarodowej współpracy kulturalnej, oświatowej i naukowej.	

Sprawdzane wiadomości/umiejętności

Znajomość struktur Organizacji Narodów Zjednoczonych (standard I/15).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,58	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,59	0,51	0,55
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: A. Prawda B. Fałsz C. Prawda D. Fałsz			
Komentarz: Zadanie okazało się dla zdających umiarkowanie trudne. Nie mieli oni większych trudności z identyfikacją składu Zgromadzenia Ogólnego oraz Rady Bezpieczeństwa ONZ (podpunkt A, B), a popełniane błędy wynikały z niezrozumienia zasad funkcjonowania oraz zadań organizacji wyspecjalizowanych ONZ (podpunkt C, D).			

Zadanie 9. (2 pkt)

Spośród podanych praw i wolności wybierz te, które zgodnie z Konstytucją RP należą do grupy praw i wolności politycznych. W wyznaczone miejsce wpisz właściwe litery.

Prawa i wolności:

- A. wolność zrzeszania się
- B. nietykalność osobista
- C. prawo wybierania posłów
- D. prawo do własności

Prawa i wolności polityczne:

Sprawdzane wiadomości/umiejętności			
Rozpoznawanie praw i wolności politycznych (standard I/11).			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,80	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,82	0,66	0,76
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: A, C			
Komentarz: Maturzyści na ogół nie mieli problemów z wyborem poprawnej odpowiedzi. Nieliczne błędy były efektem nieznajomości praw klasyfikowanych do grupy praw i wolności politycznych, osobistych, gospodarczych.			

Zadanie 10. (3 pkt)

Do podanych opisów funkcji współczesnego państwa dopisz ich nazwy. Odpowiedzi wybierz spośród: kulturalno-oświatowa, porządkowa, administracyjna, prawodawcza, socjalna.

Opisy:

A. Państwo ustanawia obowiązujący na swoim terytorium kodeks karny i kodeks cywilny.
funkcja

B. Państwo podejmuje działania na rzecz pomocy społecznej, organizuje system rentowo-emerytalny, publiczną służbę zdrowia.
funkcja

C. Państwo dba o bezpieczeństwo obywateli, utrzymuje siły mundurowe, służące zaprowadzaniu ładu społecznego w sytuacjach zagrożenia i łamania prawa.

funkcja

Sprawdzane wiadomości/umiejętności			
Rozpoznawanie funkcji współczesnego państwa (standard I/4).			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,91	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,92	0,88	0,89
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:			
Poprawna odpowiedź			
A. prawodawcza			
B. socjalna			
C. porządkowa			
Komentarz:			
Zdecydowana większość zdających nie miała problemów z rozwiązaniem zadania. Błędne odpowiedzi (np. A-administracyjna) wynikały z nieznajomości funkcji współczesnego państwa oraz niezrozumienia terminów określających te funkcje.			

Zadanie 11. (3 pkt)

W każdym z podanych podpunktów podkreśl cechę właściwą dla Konstytucji RP.

A. Konstytucja: materialna / formalna.

B. Procedura powstawania: okrojowana / uchwalona i przyjęta w referendum.

C. Okres obowiązywania: stała / czasowa.

Sprawdzane wiadomości/umiejętności			
Wskazywanie cech Konstytucji RP (standard I/7).			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,88	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,87	0,89	0,87
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:			
A. formalna			
B. uchwalona i przyjęta w referendum			
C. stała			
Komentarz:			
Zadanie okazało się dla zdających łatwe. Nieliczne błędy są efektem nieznajomości i niezrozumienia cech Konstytucji RP.			

Zadanie 12. (2 pkt)

Podaj nazwy zasad ustrojowych, do których odnoszą się zacytowane fragmenty Konstytucji RP.

A. Art.4.1. Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu.

zasada

B. Art.7. Organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa.

zasada

Sprawdzane wiadomości/umiejętności			
Rozpoznawanie zasad ustrojowych (standard I/5).			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,26	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,28	0,16	0,20
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: A. suwerenności narodu [suwerenności ludu, zwierzchnictwa narodu, zwierzchniej władzy narodu] B. [demokratycznego] państwa prawa [państwa prawnego, praworządności, legalizmu, rządów prawa]			
Komentarz: Błędne odpowiedzi np. zasada demokracji, zwierzchnia władza publiczna, władza wykonawcza, terytorialność, zasada indywidualna, jawności, wyborów powszechnych lub ich brak wskazują, że zdający w dużej mierze nie znają zasad ustrojowych państwa demokratycznego i nie rozumieją pojęć. W związku z tym nie potrafili na podstawie fragmentów Konstytucji RP ich zidentyfikować i prawidłowo nazwać.			

Zadanie 13. (4 pkt)

Podaj pełne nazwy konstytucyjnych organów państwa, do których uprawnień odnoszą się zacytowane fragmenty Konstytucji RP.

A. Art. 129.1. Ważność wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej stwierdza

B. Art. 133.1.1) ratyfikuje i wypowiada umowy międzynarodowe [...]

C. Art. 203.1. [...] kontroluje działalność organów administracji rządowej [...] z punktu widzenia legalności, gospodarności, celowości i rzetelności.

D. Art. 208.1. [...] stoi na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji oraz w innych aktach normatywnych.

Sprawdzane wiadomości/umiejętności			
Rozpoznawanie organów władzy (standard I/7)			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,32	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,33	0,19	0,30
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: A. Sąd Najwyższy B. Prezydent Rzeczypospolitej [Prezydent RP; Prezydent Polski] C. Najwyższa Izba Kontroli D. Rzecznik Praw Obywatelskich			
Komentarz: Zadanie dla zdających okazało się trudne. Błędy popełnione przez nich świadczą o tym, że nie znają kompetencji konstytucyjnych organów RP (np. B – premier, ministerstwo spraw zagranicznych; A-Senat, marszałek Sejmu; C – Trybunał Konstytucyjny) oraz prawidłowych nazw tych organów (wśród odpowiedzi pojawiały się np. premier spraw zagranicznych, premier ochrony praw człowieka, Wyższa Izba Kontroli, Trybunał Ratyfikacyjny, Izba Bezpieczeństwa Narodowego).			

Zadanie 14. (3 pkt)

Uzupełnij zdania, wpisując nazwę właściwego sądu. Nie używaj skrótów.

- A. Sąd apelacyjny pełni funkcję sądu II instancji rozpatrującego apelacje od wyroków wydanych w I instancji przez
- B. Nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania sprawuje
- C. Środki odwoławcze od orzeczeń wojewódzkich sądów administracyjnych rozpoznaje

Sprawdzane wiadomości/umiejętności			
Rozpoznawanie struktur władzy sądowniczej (standard I/10).			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,37	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,39	0,24	0,32
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:			
A. sąd okręgowy			
B. Sąd Najwyższy			
C. Naczelny Sąd Administracyjny			
Komentarz:			
Błędne odpowiedzi zdających wynikają z nieznamomości poprawnych nazw organów władzy sądowniczej oraz ich kompetencji (np. A – sąd grodzki, sąd terytorialny; B – Trybunał Konstytucyjny; C – sąd okręgowy, sąd rejonowy, sąd apelacyjny). Często maturzyści nie podejmowali próby udzielenia odpowiedzi.			

Zadanie 15. (2 pkt)

Do podanych opisów zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego dopisz sposoby ich finansowania. Odpowiedzi wybierz spośród: dochody własne, subwencje ogólne, dotacje celowe z budżetu państwa.

Opis zadania:

A. Przed radą gminy stało zadanie znalezienia środków na sfinansowanie przebudowy skrzyżowania. Droga należała do kategorii dróg gminnych. Potrzebne fundusze uzyskano ze sprzedaży działki będącej własnością gminy.

B. Planowana przez gminę inwestycja była ważna, więc rząd przekazał dodatkowe środki na jej sfinansowanie. Gmina otrzymała 50% środków przeznaczonych na realizację inwestycji.

Sprawdzane wiadomości/umiejętności			
Znajomość zasad finansowania samorządu terytorialnego (standard I/7)			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,92	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,92	0,87	0,95
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:			
A. dochody własne			
B. dotacje celowe [z budżetu państwa]			
Komentarz:			
Zdecydowanej większości zdających zadanie nie sprawiło trudności. Zostało przez nich			

wykonane poprawnie, co świadczy o znajomości zasad finansowania samorządu terytorialnego. Nieliczne błędy (np. A – subwencje ogólne) wynikały z braku tej wiedzy.

Zadanie 16. (2 pkt)

Na podstawie tekstu i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Historyk Janusz K. wytoczył proces cywilny Wiesławowi F. Uznał, że ten naruszył jego dobra osobiste, zarzucając mu w liście do IPN działania na szkodę demokratycznej opozycji.

Na podstawie: Gazeta Wyborcza nr 256, z 13.11.2008 r.

A. Określ, która z osób wymienionych w tekście jest w opisanej sprawie powodem.

Podaj jej imię.

Powód

/imię/

B. Rozwiń skrót IPN.

.....

Sprawdzane wiadomości/umiejętności			
Rozumienie zasad i znajomość struktur wymiaru sprawiedliwości (standard I/12)			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,67	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,68	0,51	0,64
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:			
A. Janusz [Janusz K.]			
B. Instytut Pamięci Narodowej			
Komentarz:			
Zadanie okazało się dla zdających umiarkowanie trudne. Niektórzy podawali błędne imię (Wiesław), co wynikało z nieznanego terminu użytego w poleceniu oraz nie potrafili w sposób poprawny rozwinąć skrótu IPN (np. Izba Pamięci Narodowej, Instytut Praw Narodowych, Inspekcja Pracy Narodowej, Instytucja Państwowego Nadzoru), co jest efektem nieznanego pełnych nazw instytucji oraz zakresu ich kompetencji.			

Zadanie 17. (3 pkt)

Do podanych opisów dopisz odpowiednich polityków. Odpowiedzi wybierz spośród: Martin Luther King, Charles de Gaulle, Robert Schuman, Fidel Castro.

Opisy:

A. Laureat pokojowej Nagrody Nobla; działacz na rzecz równouprawnienia ludności i zniesienia dyskryminacji rasowej w USA; w 1963 roku był jednym z głównych przywódców pokojowej demonstracji zwanej Marszem na Waszyngton.

.....

B. Pierwszy sekretarz Komunistycznej Partii Kuby; rewolucjonista i dyktator kubański; władzę nad państwem przejął w 1959 roku.

.....

C. Prezydent Francji w latach 1959–1969; zwolennik idei Europy Ojczyzn; doprowadził do wystąpienia Francji ze struktur wojskowych NATO.

.....

Sprawdzane wiadomości/umiejętności
Identyfikowanie kluczowych postaci międzynarodowej sceny politycznej (standard I/15)

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,84	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,85	0,76	0,82
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: A. Martin Luther King B. Fidel Castro C. Charles de Gaulle			
Komentarz: Zdecydowana większość zdających nie miała problemów z rozwiązaniem zadania i wykazała się wiedzą dotyczącą działalności wybitnych polityków po II wojnie światowej, a błędy (np. A – Fidel Castro, B – Charles de Gaulle) wynikały z jej braku.			

Zadanie 18. (4 pkt)

Do podanych fragmentów traktatów międzynarodowych dopisz rok ich podpisania oraz nazwy organizacji, które powstały na ich mocy. Nie używaj skrótów.

Fragmenty traktatów:

A. Jego Królewska Mość Król Belgów, Prezydent Republiki Federalnej Niemiec, Prezydent Republiki Francuskiej, Prezydent Republiki Włoskiej, Jej Królewska Wysokość Wielka Księżna Luksemburga, Jej Królewska Mość Królowa Niderlandów, uznając, że energia atomowa stanowi zasadnicze źródło rozwoju i ożywienia przemysłu, które umożliwi rozprzestrzenienie idei pokoju, [...] zdecydowani stworzyć warunki niezbędne do rozwoju silnego przemysłu jądrowego [...]

rok podpisania traktatu

nazwa organizacji

B. Strony zgadzają się, że zbrojna napaść na jedną lub więcej z nich w Europie lub Ameryce Północnej będzie uznana za napaść przeciwko nim wszystkim i dlatego zgadzają się, że jeżeli taka zbrojna napaść nastąpi, to każda z nich, w ramach wykonywania prawa do indywidualnej lub zbiorowej samoobrony, uznanego na mocy artykułu 51 Karty Narodów Zjednoczonych, udzieli pomocy Stronie lub Stronom napadniętym [...]

rok podpisania traktatu

nazwa organizacji

Sprawdzane wiadomości/umiejętności

Identyfikowanie podstawowych organizacji międzynarodowych (standard I/15).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,20	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,22	0,07	0,15
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: Poprawna odpowiedź A. rok – 1957 Europejska Wspólnota Energii Atomowej [Euratom] B. rok – 1949 Organizacja Paktu [Traktatu] Północnoatlantyckiego [Pakt / Traktat / Sojusz Północnoatlantycki]			
Komentarz: Błędy, które popełnili maturzyści, są efektem braku wiedzy na temat treści traktatów oraz zakresu działania organizacji, które zostały powołane na ich mocy (np. B – 1945, ONZ,			

Parlament Europejski). Stąd też duże problemy z ich identyfikacją. Poza tym zdający nie pamiętają dat podpisania tychże traktatów (np. wpisywali daty od roku 1920 do 1970) oraz prawidłowych, pełnych nazw organizacji. Wielu nie podjęło próby rozwiązania zadania.

Zadanie 19. (4 pkt)

Podaj polskie nazwy opisanych instytucji lub organów Unii Europejskiej. Nie używaj skrótów.

A. Politycznie niezależna od rządów państw członkowskich instytucja, która reprezentuje całą Unię Europejską i dba o jej interesy. Zgłasza projekty aktów prawnych, proponuje kierunki polityki i programy działania, odpowiada za wykonywanie decyzji Parlamentu i Rady.

.....
B. Instytucja powołana do życia w 1994 roku. Jest organem doradczym złożonym z przedstawicieli władz regionalnych i lokalnych krajów członkowskich. Dbą o poszanowanie regionalnej i lokalnej tożsamości.

.....
C. Jest podstawowym organem decyzyjnym i prawodawczym Unii Europejskiej. Rządy państw członkowskich delegują do niej ministrów kierujących resortami, których problemy rozpatrywane są na jej forum.

.....
D. Instytucja uprawniona do rozstrzygania sporów prawnych powstałych między państwami członkowskimi, instytucjami UE, przedsiębiorstwami i osobami fizycznymi. W jej skład wchodzi jeden sędzia z każdego państwa członkowskiego. Powstała w 1952 roku.

.....
Informacje publikowane na stronie www.ukie.gov.pl

Sprawdzane wiadomości/umiejętności

Rozpoznawanie instytucji i organów Unii Europejskiej (standard I/14)

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,15	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,16	0,06	0,11

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

- A. Komisja Europejska
B. Komitet Regionów
C. Rada Unii Europejskiej
D. Trybunał Sprawiedliwości [Europejski Trybunał Sprawiedliwości]

Komentarz:

Zadanie okazało się dla zdających bardzo trudne. Bardzo często podawali błędne nazwy instytucji lub organów UE oraz stosowali skróty, co świadczy o tym, że nie rozróżniają ich zadań (wielu zdających myliło Radę UE z Komisją Europejską) lub w ogóle nie znają organów UE (wpisywali np. Instytucja Rozstrzygania Sporów, UNICEF, Sąd Europejski).

Zadanie 20. (1 pkt)

Na podstawie danych zawartych w tabeli określ związek pomiędzy oceną skuteczności operacji militarnej NATO w Afganistanie a poparciem respondentów dla udziału w niej polskich żołnierzy.

Na podstawie: *Stosunek do udziału polskich żołnierzy w operacji NATO w Afganistanie*. [w:] Komunikat z badań CBOS, Warszawa, październik 2007.

Sprawdzane umiejętności			
Budowanie wniosków na podstawie analizy źródła statystycznego (standard II/2)			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,48	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,51	0,38	0,40
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Wśród osób uważających, że misja będzie skuteczna, większość popiera uczestnictwo w niej polskich żołnierzy.</i> • <i>Wśród osób uważających, że misja nie będzie skuteczna, większość nie popiera uczestnictwa w niej polskich żołnierzy.</i> • <i>Ocena skuteczności misji w Afganistanie ma zasadniczy wpływ na poparcie uczestnictwa w niej polskich żołnierzy.</i> • <i>Ocena skuteczności misji nie jest jedynym czynnikiem decydującym o poparciu uczestnictwa w niej polskich żołnierzy [aż 25 % osób oceniających pozytywnie szanse na zaprowadzenie pokoju w Afganistanie nie popiera misji i aż 69 % osób niezdecydowanych, co do oceny skuteczności misji].</i> 			
Komentarz: Zadanie okazało się trudne. Zdający przedstawiali dane liczbowe, a nie zależność. Wielu nie potrafiło poprawnie odczytać i zinterpretować informacji zawartych w źródle i wskazać prawidłowego związku, np. <i>Związek jest podobny. Ludzie uważają, że to dobry wybór; Ci, którzy są przeciwko wysyłaniu żołnierzy do Afganistanu, twierdzą, że to i tak nie pomoże Polsce; Skuteczność jest wysoka, większość nie ma zdania; Aż 72% osób popiera operację militarną NATO; Operacja przyniesie pokój, ale nie popierają udziału polskich żołnierzy.</i> Często mylili punkty procentowe i procenty.			

Zadanie 21. (6 pkt)

Określ, które z państw oznaczonych na mapie numerami 1–5 były (są) obszarami działania wymienionych organizacji terrorystycznych. Uzupełnij tabelę, podając brakujące informacje.

Organizacja	Państwo	Numer
IRA		
Frakcja Czerwonej Armii		
ETA		

Sprawdzane wiadomości/umiejętności			
Znajomość:			
<ul style="list-style-type: none"> • organizacji terrorystycznych • mapy politycznej Europy (standard I/16)			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,43	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,44	0,33	0,41

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

(0–2) IRA

nazwa: Wielka Brytania [Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej]

nr 4

(0–2) Frakcja Czerwonej Armii

nazwa: Niemcy [RFN]

nr 2

(0–2) ETA

nazwa: Hiszpania

nr 1

Komentarz:

Zdającym rozwiązanie tego zadania sprawiło trudności. Błędnie wskazywali państwa oraz przypisywali organizacje do niewłaściwych państw (np. IRA – Francja – 1, ETA – Afganistan – 5, Frakcja Czerwonej Armii – Rosja – 3).

Jest to wynikiem braku wiadomości na temat działalności organizacji terrorystycznych i nieznajomości mapy Europy (maturzyści wpisywali nazwy państw leżących poza nią)..

Zadanie 22. (5 pkt)**Na podstawie tekstu i własnej wiedzy wykonaj polecenia.**Źródło: U. Fichtner, *Trzecia wojna światowa*, www.polityka.pl, 2008

a) Określ, czy według autora tekstu działania podjęte przez NATO doprowadziły do stabilizacji sytuacji wewnętrznej w Afganistanie. Sformułuj dwa argumenty uzasadniające odpowiedź.

Odpowiedź

Argumenty

☐☐

b) Wymień dwa podane w tekście powody, dla których Iran, Pakistan, Chiny i Dubaj zainteresowane są destabilizacją sytuacji politycznej w Afganistanie.

☐☐**Sprawdzane wiadomości/umiejętności**

Budowanie wniosków na podstawie analizy źródła narracyjnego (standard II/2), odróżnianie opinii od informacji o faktach (standard II/3).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,92	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,93	0,87	0,91

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

a) (0–3)

(0–1) Ocena / opinia

Odpowiedź: Nie [nie doprowadziły; nastąpiła eskalacja konfliktu]

(0–2) Uzasadnienie

Argumenty:

- Autor tekstu przytacza dane statystyczne świadczące o wzroście liczby zamachów bombowych [ataków na wojska, samobójczych zamachów].
- Utrzymuje się nielegalny handel opium, heroiną, bronią.
- Autor tekstu nie podaje żadnego pozytywnego faktu świadczącego o stabilizacji państwa.
- Autor powołuje się na wypowiedzi Afgańczyków, świadczące o braku stabilności w ich

kraju.

b) (0–2)

- Destabilizacja Afganistanu sprzyja wykorzystywaniu ekonomicznemu kraju.
- Szkodzenie interesom Zachodu.

Komentarz:

Zadanie okazało się dla maturzystów bardzo łatwe. Większość z nich dokonała właściwej oceny, sformułowała poprawnie argumenty w części A oraz podała właściwe powody w części B. Niektórzy jednak przepisywali bez zrozumienia fragmenty testu źródłowego lub argumenty sformułowane w części A przytaczali również w części B.

Zadanie 23. (7 pkt)

Na podstawie wykresu i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło: www.cbos.pl

a) Kto powinien podejmować działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego?

Na podstawie wykresu przedstaw zmiany opinii respondentów w latach 1993–2000.

b) Wymień po dwa działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego, jakie na terytorium gminy mogą podjąć jej władze i mieszkańcy.

władze gminy

☐

☐

mieszkańcy gminy

☐

☐

Sprawdzane wiadomości/umiejętności

Budowanie wniosków na podstawie analizy źródła statystycznego (standard II/2)

Rozwiązywanie problemów społeczności lokalnej (standard III/3)

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,80	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,82	0,71	0,77

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

a)

W 2000 roku w porównaniu do roku 1993 badani w coraz większym stopniu przenoszą odpowiedzialność za stan środowiska naturalnego na siebie samych i władze lokalne, a w mniejszym obarczają tym obowiązkiem władze centralne i wojewódzkie.

b)

władze gminy

- Budowa [pozyskanie środków na budowę] infrastruktury proekologicznej [oczyszczalnie ścieków, wysypiska śmieci, pojemniki do segregowania śmieci].

- Tworzenie [pozyskiwanie środków na tworzenie] specjalnych stref chronionych na terenie gminy.

- Działania kształtujące proekologiczne postawy.

mieszkańcy gminy

- Korzystanie z energooszczędnych urządzeń elektrycznych [oświetlenia].

- Segregowanie śmieci.

- Przestrzeganie prawa chroniącego środowisko naturalne, np. zakazu wywożenia śmieci do lasu.

Komentarz:

Większość zdających nie miała problemów z rozwiązaniem zadania. Oznacza to, że odczytywanie prostych danych z tabel statystycznych oraz proponowanie rozwiązań problemów nie sprawia im trudności. Niektórzy jednak przytaczali tylko dane liczbowe (często myląc procenty z punktami procentowymi), nie wskazując tendencji zmian (np. *Tylko 3% ludności w roku 2000 nie umiało określić kto ma podejmować decyzje; Opinie respondentów w latach 1993-2000 znacznie się zmieniały. W niektórych przypadkach zwiększyły się, w innych zmalały*).

Zadanie 24. (7 pkt)

Zapoznaj się z danymi dotyczącymi frekwencji wyborczej w Polsce w latach 1989–2009 i wykonaj polecenia.

Tabela 1

Frekwencja wyborcza w Polsce podczas wyborów do Parlamentu Europejskiego i w referendach po 1989 roku.

Na podstawie: www.pkw.gov.pl

Tabela 2

Frekwencja wyborcza w Polsce w latach 1989–2007.

Na podstawie: www.pkw.gov.pl

A. Na podstawie tabeli 2. podaj wielkość frekwencji w wyborach do Sejmu Kontraktowego.

B. Wyjaśnij, dlaczego w latach 1990, 1995 i 2005 podano dwa wskaźniki frekwencji wyborczej w wyborach prezydenckich. W wypowiedzi powołaj się na Konstytucję RP.

C. Porównaj frekwencję obywateli polskich w wyborach do Parlamentu Europejskiego z frekwencją w referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej.

Na podstawie własnej wiedzy wyjaśnij różnicę frekwencji.

Porównanie:

Wyjaśnienie:

Sprawdzane wiadomości/umiejętności

Budowanie wniosków na podstawie analizy źródła statystycznego (standard II/2)

Wskazywanie przyczyn i skutków wydarzeń i procesów politycznych oraz społeczno-ekonomicznych (standard II/5)

Znajomość zasad systemu wyborczego (standard I/7)

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
	LO	LP	T
0,52			
Czynności/kryteria/poziomy	0,54	0,35	0,51
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:			
A.			
Poprawna odpowiedź			
62,70 [%]			

B.

W pierwszej turze wyborów żaden z kandydatów nie otrzymał więcej niż połowę ważnie oddanych głosów, zorganizowano więc drugą turę wyborów.

C.

Porównanie

- *Obywatele polscy znacznie liczniej wzięli udział w referendum unijnym niż w wyborach do Parlamentu Europejskiego.*
- *Większość Polaków wobec wyborów do Parlamentu Europejskiego pozostała bierna, a wobec referendum unijnego aktywna [wzięła udział w głosowaniu].*
- *Frekwencja w referendum była wyższa.*

Wyjaśnienie

Frekwencja w referendum

- *Jego wyniki miały zdecydować o przyszłości polskiego państwa.*
- *Miało charakter rozstrzygający w ważnej dla obywateli sprawie.*
- *Zostało poprzedzone rozległą kampanią informacyjną i propagandową, zachęcającą do uczestnictwa.*
- *Trwało dwa dni, aby jak najwięcej wyborców mogło wziąć w nim udział.*

Frekwencja w wyborach

- *Ogólna niechęć obywateli do wyborów parlamentarnych.*
- *Mała wiedza na temat zasad działania i konstrukcji struktur unijnych.*
- *Brak zaufania do polskich elit politycznych.*

Komentarz:

Zadanie okazało się umiarkowanie trudne. Niektórzy maturzyści błędnie odczytywali dane zawarte w tabeli (np. wpisywali w podpunkcie A - 53, 88%). Mieli duże problemy z poprawnym i pełnym wyjaśnieniem przyczyn podania w tabeli dwóch wskaźników frekwencji wyborczej – często ograniczali się do informacji o dwóch turach wyborów, nie potrafili odwołać się do Konstytucji RP. Może to świadczyć o nieznajomości zasad przeprowadzania wyborów prezydenckich. W części C zdający błędnie porównywali frekwencję (np. *Kandydatów jest mniej niż głosów w referendum*) lub wskazywali wysokość frekwencji wyborczej tylko w odniesieniu do jednego rodzaju wyborów (np. *Frekwencja do Parlamentu – 45,40%*). Poza tym wyjaśniając różnice frekwencji komentowali jeden rodzaj głosowania.

Zadanie 25. (15 pkt)

Szukając sposobów podwyższenia frekwencji wyborczej w Polsce, zaproponowano wprowadzenie przymusu uczestnictwa obywateli polskich w wyborach parlamentarnych, prezydenckich, samorządowych, do Parlamentu Europejskiego oraz w referendach.

Ustosunkuj się do tej propozycji. Podaj argumenty i kontrargumenty. Rozważ inne niż przymus wyborczy działania, które mogłyby zwiększyć zainteresowanie obywateli życiem politycznym kraju.

Sprawdzane wiadomości/umiejętności

Formułowanie i uzasadnianie własnego stanowiska w sprawach publicznych (standard III/2).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,61	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,63	0,48	0,57

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Zdający, którzy otrzymali wysoką liczbę punktów, w swoich wypowiedziach zajmowali stanowisko w sprawie ewentualności wprowadzenia przymusu uczestnictwa obywateli

w Polsce jako sposobu podwyższenia frekwencji wyborczej. Uzasadniali je dobierając logiczne i poprawne pod względem merytorycznym argumenty. Konstruowali również poprawne kontrargumenty wskazując na inne np. negatywne aspekty takiego rozwiązania. Proponowali inne działania, które mogłyby wpłynąć na zwiększenie frekwencji w wyborach. Zdający posługiwali się poprawnym językiem, a ich wypowiedź zawierała wstęp, rozwinięcie i zakończenie.

Komentarz:

Wielu maturzystów nieuważnie przeczytało polecenie, niektórzy go nie zrozumieli. Nie odnosili się do polecenia, lecz zastanawiali się nad powodami niskiej frekwencji wyborczej, komentowali aktualną sytuację polityczną, starali się zachęcić do udziału w wyborach, stosując różne formy wypowiedzi np. list, odezwę. Niektórzy twierdzili, że w Polsce obowiązuje przymus udziału w wyborach. Argumentacja maturzystów często była lakoniczna, nieporadna językowo. Często nie formułowali kontrargumentów i przykładów działań oraz nie podsumowywali swojego wyводу.

Arkusz II

Zadanie 1. (2 pkt)

Jedną z funkcji polskiego Sejmu jest powoływanie konstytucyjnych organów państwa oraz osób, które wchodzi w skład tych organów.

a) Podaj nazwę opisaną funkcji.

Funkcja

b) Kogo powołuje Sejm za zgodą Senatu?

- A. Prezesa Trybunału Konstytucyjnego
- B. Prezesa Najwyższej Izby Kontroli
- C. Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego
- D. Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego

Sprawdzane wiadomości/umiejętności

Znajomość zasad funkcjonowania organów władzy publicznej (standard I/7).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,53	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,54	0,25	0,25

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

- a)
- Kreacyjna
- b)
- B. Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Komentarz:

Zadanie okazało się umiarkowanie trudne dla maturzystów. Mieli oni problemy z poprawnym nazwaniem funkcji Sejmu RP (np. *funkcja kontrolna, legislacyjna, kreatywna, ustawodawcza, reprezentacyjna*) oraz zaznaczeniem organu wybieranego przez Sejm (np. C, D). Błędy w zadaniu mogły wynikać z nieznaności pojęć określających funkcje Sejmu RP oraz organów państwowych, powoływanych przez Sejm za zgodą Senatu.

Zadanie 2. (2 pkt)

Do podanych opisów dopisz nazwy odpowiadających im gałęzi (dziedzin) prawa.

A. Określa rodzaje czynów przestępczych i zasady odpowiedzialności za nie.

prawo

B. Reguluje stosunki majątkowe pomiędzy osobami fizycznymi i osobami prawnymi.

prawo

C. Formułuje zasady odwoływania się od decyzji wójta gminy.

prawo

D. Określa zasady powoływania Rzecznika Praw Obywatelskich.

prawo

Sprawdzane wiadomości/umiejętności

Rozpoznawanie gałęzi (dziedzin) prawa (standard I/10).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,61	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,61	0,38	0,48

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

A. karne

B. cywilne

C. administracyjne

D. konstytucyjne

Komentarz:

Zadanie okazało się dla zdających umiarkowanie trudne. Błędy pojawiające się w pracach (np. A – represyjne; B – majątkowe, własnościowe; C – apelacyjne; D – polityczne, obywatelskie, samorządowe, cywilne) świadczą o braku wiedzy dotyczącej klasyfikacji gałęzi prawa, podanych dziedzin prawa (w tym spraw, które stanowią ich zakres merytoryczny oraz terminów ich określających).

Zadanie 3. (1 pkt)

Na czym według polskiego prawa polega różnica pomiędzy mniejszością etniczną a narodową?

.....

Sprawdzane wiadomości/umiejętności

Określenie różnicy pomiędzy mniejszością etniczną a narodową (standard I/2).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,17	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,17	0,00	0,04

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

- w polskim prawie odmiennie zdefiniowano mniejszości narodowe i etniczne:
mniejszość narodowa – utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie;
mniejszość etniczna – nie utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie;
- w Polsce mniejszościom narodowym i etnicznym przyznano zasadniczo identyczną pozycję prawną, a jedyna różnica wynika z zapisów w ordynacji wyborczej do Sejmu, która zarejestrowanym komitetom wyborczym mniejszości narodowych przyznaje zwolnienie z konieczności uzyskania progu wyborczego

Komentarz:

Rozwiązanie tego zadania sprawiło bardzo dużo trudności, abiturienti z liceum profilowanego sobie z nim nie poradzili. Popelniane błędy dotyczyły najczęściej braku

precyzji w określaniu różnicy pomiędzy mniejszością narodową a etniczną w świetle polskiego prawa (np. *mniejszość narodowa ma własne państwo a etniczna nie*), braku umiejętności wskazania różnicy (zdający oddzielnie definiowali obie mniejszości) czy wskazywania niewłaściwych różnic (np. *mniejszość narodowa mieszka na terenie państwa a mniejszość etniczna nie; grupa etniczna nie czuje związku z państwem*). Wynikało to ze słabej znajomości definicji i przepisów prawnych odnoszących się do mniejszości narodowych i etnicznych.

Zadanie 4. (1 pkt)

Kto wchodzi w skład Rady Gabinetowej w Polsce? Odpowiedzi wybierz spośród: Minister Finansów, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Rzecznik Praw Obywatelskich, Prezes Rady Ministrów.

Sprawdzane wiadomości/umiejętności			
Znajomość struktury organów władzy publicznej (standard I/7).			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,60	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,60	0,50	0,50
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: Minister Finansów, Prezes Rady Ministrów			
Komentarz: Zadanie było dla zdających umiarkowanie trudne. Błędy popełniane przez nich (np. <i>Prezes Sadu Najwyższego</i>) są efektem słabej znajomości składu i kompetencji organów władzy państwowej. Abiturienti nieuważnie czytali również polecenie, wpisując odpowiedzi spoza listy (np. <i>Rada Ministrów z prezydentem na czele</i>).			

Zadanie 5. (2 pkt)

Do wymienionych organów władzy w Polsce dobierz zgodne z ich kompetencjami akty prawne. We wskazane miejsca wpisz właściwe numery.

Organy władzy:

- A. Minister Edukacji Narodowej
- B. Minister Pracy i Polityki Społecznej
- C. Minister Sprawiedliwości
- D. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

Akty prawne:

1. Rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów (...) w szkołach publicznych.
2. Rozporządzenie w sprawie legitymacji służbowych policjantów.
3. Rozporządzenie w sprawie składek na ubezpieczenia społeczne.
4. Rozporządzenie w sprawie przeniesienia części poborowych do rezerwy.
5. Rozporządzenie w sprawie utworzenia sądów pracy i sądów ubezpieczeń społecznych.

Sprawdzane wiadomości/umiejętności			
Rozumienie zasad funkcjonowania organów władzy publicznej (standard I/7).			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,67	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,67	0,63	0,55

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

Poprawna odpowiedź

A. – 1

B. – 3

C. – 5

D. – 2

Komentarz:

Zadanie okazało się dla abiturientów umiarkowanie trudne. Popełniane błędy polegały na przyporządkowaniu niewłaściwych aktów prawnych do organów władzy (np. B-5, C-4), co świadczy o nieznajomości kompetencji poszczególnych ministerstw.

Zadanie 6. (1 pkt)

Do podanych rodzajów terenowej administracji rządowej w Polsce dobierz odpowiadające im organy władzy. We wskazane miejsca wpisz właściwe numery.

Terenowa administracja rządowa:

A. niezespólna

B. zespólna

Organy władzy:

1. Komendant Wojewódzkiej Policji

2. Prezydent Miasta

3. Dyrektor Izby Celnej

Sprawdzane wiadomości/umiejętności

Znajomość struktury administracji publicznej (standard I/7).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,14	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,14	0,50	0,07

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

Poprawna odpowiedź

A. – 3

B. – 1

Komentarz:

Zadanie okazało się bardzo trudne. Zdający błędnie przyporządkowywali przedstawicieli organów władzy do rodzajów terenowej administracji rządowej. Często do jednego rodzaju administracji przypisywali dwa organy władzy (np. A – 1, 2). Błędy te mogą świadczyć o nieznajomości podziału administracji rządowej oraz zasad i zakresu działalności poszczególnych rodzajów administracji.

Zadanie 7. (2 pkt)

Podaj nazwy organów (organizacji) upoważnionych przez ONZ do

podejmowania działań na rzecz ochrony dzieci, przewyżczania przeszkód w ich rozwoju, takich jak bieda, przemoc, choroby i dyskryminacja.

.....
zapewniania międzynarodowej ochrony uchodźcom i poszukiwania trwałych rozwiązań problemu uchodźców na świecie.

.....
Uwaga: w odpowiedzi możesz używać skrótów.

Sprawdzane wiadomości/umiejętności

Znajomość organów (organizacji) działających w ramach systemu Narodów Zjednoczonych (standard I/15).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,34	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,35	0,25	0,25

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

UNICEF [Fundusz Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci; FNZ Pomocy Dzieciom, United Nations Children's Fund]

UNHCR [Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców; Biuro Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców; United Nations High Commissioner for Refugees]

Komentarz:

Zdający mieli duże problemy z udzieleniem poprawnych odpowiedzi. Bardzo często wpisywali błędne nazwy (np. *Organizacja Narodów ds. Uchodźców, Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Praw Dziecka, ONZ ds. Uchodźców, Amnesty International*). Po raz kolejny okazało się, że zadanie sprawdzające wiedzę na podstawie krótkich opisów i źródeł ikonograficznych sprawia trudności. Wynika to z braku wiedzy na temat celów działania organizacji (agencji specjalnych ONZ). Maturzyści nie znają nazw (skrótów nazw) oraz logo, którymi posługują się te organizacje.

Zadanie 8. (1 pkt)

Uporządkuj chronologicznie wymienione dokumenty dotyczące ochrony praw i wolności człowieka. Dokument uchwalony najwcześniej oznacz numerem 1, kolejne 2, 3.

- A. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka
 B. Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej
 C. Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych

Sprawdzane wiadomości/umiejętności

Znajomość podstawowych dokumentów chroniących prawa i wolności człowieka (standard I/9).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,79	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,79	0,50	0,74

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

- A. – 1
 B. – 3
 C. – 2

Komentarz:

Zdający nie mieli większych trudności z wykonaniem tego zadania – wykazywali się umiejętnością chronologicznego porządkowania wydarzeń związanych z uchwaleniem najważniejszych dokumentów dotyczących ochrony praw i wolności człowieka. Najczęściej powtarzanym błędem było mylenie kolejności B i C.

Zadanie 9. (1 pkt)

Do podanych biogramów dopisz nazwiska właściwych polityków. Odpowiedzi wybierz spośród: Willy Brandt, Ronald Reagan, Charles de Gaulle, Robert Schuman.

A. Prezydent USA w latach 1981-1989 dążący do przywrócenia prestiżu i znaczenia tego państwa na arenie międzynarodowej. W ramach narzuconego ZSRR wyścigu zbrojeń stworzył projekt gwiazdnych wojen (Inicjatywa Obrony Strategicznej).

B. Kanclerz RFN w latach 1969-1974, laureat pokojowej Nagrody Nobla w 1971 r. Doprowadził do podpisania polsko-niemieckiego układu o normalizacji stosunków w 1970 r, a tym samym uznania polskiej granicy na Odrze i Nysie Łużyckiej.

C. Minister spraw zagranicznych Francji w latach 1948-1952. Zwolennik porozumienia francusko-niemieckiego i europejskich procesów integracyjnych. Odegrał znaczącą rolę przy powstaniu Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali. Uznawany jest za jednego z ojców integracji europejskiej.

Sprawdzane wiadomości/umiejętności

Identyfikowanie kluczowych postaci międzynarodowej sceny politycznej (standard I/15).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,50	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,51	0,00	0,30

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

- A. Ronald Reagan
B. Willy Brandt
C. Robert Schuman

Komentarz:

Zadanie okazało się dla abiturientów umiarkowanie trudne. Najczęściej mylili oni W. Brandta z R. Reganem, a R. Schumana z Ch. de Gaulleem. Zdający mają poważne trudności z identyfikowaniem ważnych postaci z życia politycznego Europy, mimo że nazwiska mogli wybrać z listy, co powinno znacznie ułatwić poprawne rozwiązania zadania.

Zadanie 10. (1 pkt)

Mapy przedstawiają proces rozwoju terytorialnego Unii (Wspólnot) Europejskiej.

Do zamieszczonych map dobierz odpowiadające im tytuły. W wyznaczone miejsca wpisz właściwe numery.

Mapa A.

Mapa B.

Tytuły:

1. Wspólnoty Europejskie w styczniu 1973 r.
2. Wspólnoty Europejskie w styczniu 1981 r.
3. Unia Europejska w maju 2004 r.
4. Unia Europejska w styczniu 2007 r.

Sprawdzane wiadomości/umiejętności

Lokalizuje ważne wydarzenia w czasie i przestrzeni (standard II/4).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,70	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,70	1,00	0,57

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

Mapa A. – 1 [Wspólnoty Europejskie w styczniu 1973 r.]

Mapa B. – 3 [Unia Europejska w maju 2004 r.]

Komentarz:

W większości zdający dobrze poradzi sobie z rozwiązaniem tego zadania. Wykazali się znajomością mapy politycznej Europy, jak i etapów rozszerzania Unii Europejskiej.

Zadanie 11. (3 pkt)

Uzupełnij informacje dotyczące ustroju politycznego wybranych państw świata.

	Państwo	Władza ustawodawcza	Ustrój terytorialny	System rządów
A.				kanclerski
		Bundestag		
B.	USA		federacja	
C.	Szwajcaria	Rada Kantonów		
		Rada Narodowa		

Sprawdzane wiadomości/umiejętności

Znajomość modeli ustrojowych państw demokratycznych (standard I/5).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,34	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,35	0,00	0,09

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

A. Niemcy [RFN, Republika Federalna Niemiec]

Bundesrat [Rada Federalna; Rada Związkowa]

federacja

B. Senat

Izba Reprezentantów [U.S. House of Representatives]

prezydencki

C. federacja [państwo związkowe, państwo o strukturze złożonej, konfederacja]

parlamentarno-komitetowy [system rządów zgromadzenia, rządy konwentu, system komitetowy]

Komentarz:

Zdającym wiele trudności sprawiło rozwiązanie tego zadania. Często wpisywali błędne nazwy organów władzy ustawodawczej w USA (np. *Kongres* zamiast *Senat*, *Izba Deputantów*, *Deputowanych*, *Lordów*, *Gmin*) oraz w RFN (np. *Reichstag*, *Bundeswera*). Najwięcej błędów pojawiało się jednak przy określaniu ustroju terytorialnego i systemu rządów Szwajcarii (np. *państwo unitarne*, *system gabinetowy*, *prezydencki*). Mylili również system rządów z formą rządów wpisując np. *monarchia*. Są to istotne wiadomości z zakresu funkcjonowania państwa, których maturzyści nie opanowali.

Zadanie 12. (1 pkt)

Podaj stałych członków Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Odpowiedzi wybierz spośród: Niemcy, Francja, Japonia, Rosja, USA, Kanada.

Stali członkowie Rady Bezpieczeństwa:

.....

Sprawdzane wiadomości/umiejętności			
Znajomość struktur ONZ (standard I/15).			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,29	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,30	0,00	0,11
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:			
Francja, Rosja, USA			
Komentarz:			
Zadanie okazało się dla zdających trudne. Często udzielali błędnych odpowiedzi (np. do właściwych państw dopisywali <i>Japonię, Niemcy, Kanadę</i>), co wynika zapewne z braku wiedzy dotyczącej struktur Organizacji Narodów Zjednoczonych – w tym wypadku składu Rady Bezpieczeństwa ONZ.			

Zadanie 13. (2 pkt)

Do których krajów oznaczonych na mapie Afryki numerami 1–4 odnoszą się informacje z raportów Amnesty International? W tabelę wpisz właściwe nazwy krajów i właściwe numery.

Informacje	Państwo	Numer
W 1994 roku ludność tego kraju była świadkiem jednego z najbardziej przerażających przejawów przemocy ostatniego stulecia. W wyniku ludobójstwa dokonanego przez ekstremistyczną organizację Hutu oraz odwetowych zabójstw RAP zginęło około miliona osób.		
Od połowy lat 80. do wybuchu rebelii w 2003 roku Darfur był areną zbrojnych konfliktów. Wiele walk toczyło się wzdłuż pustynnych granic z Czadem i Libią. Po próbie okupacji terenów przez arabskich nomadów popieranych przez rząd plemię Fur odpowiedziało spustoszeniem pastwisk.		

Na podstawie: www.amnesty.org.pl

Sprawdzane wiadomości/umiejętności			
Lokalizuje ważne wydarzenia w czasie i przestrzeni (standard I/16; II/4).			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,33	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,33	0,00	0,22
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:			
A. Ruanda [Rwanda] – 4			
B. Sudan – 2			

Komentarz:

Zdającym wiele problemów sprawiło rozwiązanie tego zadania. Błędnie wskazywali nazwy państw (np. *Liban, Kongo, Mongolia, Rosja*), nie potrafili również zidentyfikować ich położenia na mapie. Zdarzały się odpowiedzi, w których zdający poprawnie zidentyfikował państwo, np. *Rwanda*, jednak wpisał błędną cyfrę, którą oznaczono je na mapie, np. 3. Świadczy to o braku wiedzy dotyczącej konfliktów zbrojnych i znajomości mapy. Zadanie sprawdzające umiejętność wykorzystania wiedzy własnej na podstawie tekstu źródłowego okazało się zadaniem trudnym. Problemy, które mieli zdający, po raz kolejny potwierdzają konieczność ćwiczenia takich umiejętności.

Zadanie 14. (3 pkt)

Na podstawie danych z tabeli wykonaj polecenie.

Trudy życia w Polsce w roku 1992 i 2003. Dane podano w procentach.

Na podstawie: *Trudy życia w transformacji 1992-2003, TNS OBOP, wrzesień 2003r.*

Przedstaw, jak zmieniła się w czasie i na tle pozostałych problemów ocena wpływu niestabilności politycznej państwa na życie respondentów. W odpowiedzi przytocz dane zawarte w tabeli.

Sprawdzane wiadomości/umiejętności**Umiejętność odczytywania danych statystycznych z tabeli.**

Budowanie wniosków na podstawie analizy źródła statystycznego (standard II/1).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,71	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,71	0,17	0,52

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

Zmiany zachodzące w czasie

- *Pomiędzy rokiem 1992 a 2003 odsetek osób uznających niestabilność polityczną za uciążliwą zmalał.*
- *Pomiędzy rokiem 1992 a 2003 odsetek osób uznających niestabilność polityczną za nieuciążliwą lub raczej nieuciążliwą wzrósł.*

Zmiany na tle innych problemów

Niestabilność polityczna [zarówno roku 1992 jak 2003] na tle innych problemów była wymieniana jako szczególnie uciążliwa – drugie wskazanie spośród wymienionych w tabeli.

Komentarz:

Zadanie okazało się łatwe dla absolwentów liceów ogólnokształcących, umiarkowanie trudne dla absolwentów techników i bardzo trudne dla absolwentów liceów profilowanych. Zdający, którzy otrzymali wysoką liczbę punktów, poprawnie wskazywali tendencję zmiany (w okresie od 1992 do 2003 roku) oceny wpływu niestabilności politycznej państwa na życie respondentów oraz pokazywali, jak opinia dotycząca niestabilności politycznej kształtowała się na tle opinii dotyczących pozostałych problemów. Swoją wypowiedź ilustrowali danymi. Błędne odpowiedzi wynikały często z pobieżnego czytania polecenia, zdający ograniczali się do przedstawienia np. tylko zmiany oceny w czasie lub nie opisywali zmiany, a jedynie dokonywali analizy oceny w poszczególnych przedziałach czasowych (np. *Niestabilność polityczna kraju w 1992 r. była wysoka*). Często przytaczali wskazania z niewłaściwą interpretacją danych statystycznych, błędnie określali różnicę procentową, np. spadek o 10% zamiast o 10 punktów procentowych.

Zadanie 15. (2 pkt)

Na podstawie danych z tabeli wykonaj polecenie.

Czesi, Węgrzy i Polacy o zmianach po roku 1989.

Czy zmiany zachodzące w Czechach/ na Węgrzech/ w Polsce od roku 1989 przyniosły ludziom więcej korzyści, czy strat?

Na podstawie: *Czesi, Węgrzy i Polacy o zmianach po roku 1989*, [w:] *Komunikat z badań CBOS*, Warszawa 1999

Wybrane wskaźniki makroekonomiczne Czech, Polski, Węgier.

a przeciętne w roku – dane dotyczą bezrobotnych zarejestrowanych, b 1991, c Czecho-Słowacja

Na podstawie: *Rocznik Statystyczny* 1992, 1994, 2000, 2001, GUS

Podaj dwa argumenty uzasadniające stwierdzenie, że sytuacja ekonomiczna wpływała w różnym stopniu na ogólną ocenę zmian zachodzących po roku 1989 w wymienionych krajach.

- ☐
- ☐

Sprawdzane wiadomości/umiejętności			
Budowanie wniosków na podstawie analizy źródła statystycznego (standard II/1; II/2).			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,43	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,43	0,38	0,23
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: <ul style="list-style-type: none"> • Polacy i Czesi podobnie oceniali zmiany zachodzące po roku 1989, a sytuacja ekonomiczna w ich krajach była odmienna [w Czechach wskaźniki ekonomiczne były lepsze niż w Polsce]. • Węgrzy najgorzej oceniali zmiany zachodzące po roku 1989 [gorzej niż w Polsce], a sytuacja ekonomiczna w ich kraju była lepsza niż w Polsce. • Polacy lepiej oceniali zmiany zachodzące po roku 1989 niż Węgrzy, chociaż wskaźniki ekonomiczne w Polsce były gorsze niż na Węgrzech. • Największy wzrost bezrobocia miał miejsce w Czechach, natomiast najmniejszy na Węgrzech, tymczasem ocena zmian po 1989 roku wśród Czechów była zdecydowanie lepsza niż na Węgrzech. • Sytuacja ekonomiczna Węgrów była najlepsza [dobra], a ich ocena procesu transformacji była najgorsza [zła]. 			
Komentarz: Dla ogółu zdających zadanie okazało się trudne. Niektórzy maturzyści nie rozumieli polecenia. Nie potrafili wybrać z dwóch źródeł statystycznych odpowiednich informacji i powiązać ich ze sobą, więc nie wskazywali wpływu sytuacji ekonomicznej (liczby bezrobotnych, wzrostu cen) na ocenę zmian zachodzących po 1989 roku. Ograniczali się do analizy i porównania poziomu zadowolenia ze zmian Czechów, Węgrów i Polaków oraz analizy, porównania wskaźników makroekonomicznych w trzech krajach (np. <i>Bezrobocie we wszystkich byłych państwach komunistycznych zwiększyło się</i>) lub osobnej analizy wskaźników makroekonomicznych jednego państwa, np. Polski. Formułowali również błędne argumenty (np. <i>Na pozytywne postrzeganie zmian może wpływać spadek cen towarów i usług konsumpcyjnych</i>). Niektóre błędy świadczyły o nieuważnym odczytywaniu danych statystycznych oraz braku umiejętności analizowania danych statystycznych i formułowania na ich podstawie wniosków.			

Zadanie 16. (4 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Leszek Balcerowicz, *Przeżyjmy to jeszcze raz*

Na podstawie: *Wprost*, nr 43/1999 (882)

a) Wymień dwa czynniki, wskazane przez Leszka Balcerowicza, które w roku 1989 sprzyjały przeprowadzeniu szybkich zmian gospodarczych w Polsce.

- ☐
- ☐

b) Wyjaśnij, na czym polegały sprzeczne oczekiwania społeczne wyrażone w słowach: *mieć socjalizm w przedsiębiorstwach i kapitalizm w sklepach*.

.....

Sprawdzane wiadomości/umiejętności

Budowanie wniosków na podstawie analizy źródła narracyjnego (standard II/1).

Rozumienie wydarzeń i procesów społeczno-ekonomicznych (standard I/5).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,72	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,73	0,50	0,70

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

a)

- Akceptacja społeczna dla reform [gotowość do poniesienia wyrzeczeń koniecznych w okresie transformacji].
- Poparcie dla reform ekonomicznych różnych ugrupowań politycznych.
- Opozycja skupiona wokół Wielkiej Solidarności była niepodzielona i popierała zmiany.

b)

Nie da się jednocześnie zachować socjalnych osłon, typowych dla państwa socjalistycznego, i jednocześnie wprowadzić gospodarkę rynkową.

Komentarz:

Zadanie okazało się dla zdających łatwe. Większość nie miała problemów z odpowiedzią na polecenie zawarte w podpunkcie a). Zdający wyodrębnili z tekstu poprawne informacje, o które byli proszeni. Natomiast udzielając odpowiedzi do polecenia w podpunkcie b), nie wyjaśniali sprzeczności tkwiącej w użytych określeniach: socjalizm w przedsiębiorstwach – kapitalizm w sklepach, a jedynie wyjaśniali sens obu użytych określeń.

Zadanie 17. (1 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy wykonaj polecenie.

15 lat odrodzonego samorządu

Na podstawie: samorzady.polska.pl/poradcytemat/article,15_lat_odrodzonego_samorzadu 2005-05-30

Napisz, jak zmieniła się funkcja gminy w wyniku transformacji ustrojowej w Polsce po 1989 roku.

.....

Sprawdzane wiadomości/umiejętności

Budowanie wniosków na podstawie analizy źródła narracyjnego (standard II/1).

Rozumienie wydarzeń i procesów społeczno – politycznych (standard II/5).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,94	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,94	1,00	0,89

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

- *Gmina przed reformą była tylko jednostką podziału terytorialnego, po reformie jest również wspólnotą mieszkańców.*
- *Gmina w wyniku reformy uzyskała nowe uprawnienia i stała się wspólnotą obywateli.*

Komentarz:

Zadanie okazało się dla zdających bardzo łatwe. Większość poprawnie uchwyciła istotę zmiany funkcji gminy. Nieliczne błędy, które popełnili abiturienti, mogły wynikać z pobieżnej analizy tekstu źródłowego, słabej wiedzy na temat funkcjonowania samorządu terytorialnego oraz nieprecyzyjności wypowiedzania się.

Zadanie 18. (20 pkt)

Napisz wypracowanie na jeden z podanych tematów.

Temat 1. 20 lat przemian ustrojowych w Polsce. Rozważ, czy Polska i Polacy odnieśli sukces. W wypracowaniu wykorzystaj dwa materiały źródłowe zawarte w II części arkusza egzaminacyjnego.

Temat 2. Omów polską drogę transformacji ustrojowej na tle wybranych krajów postkomunistycznych. W wypracowaniu uwzględnij czynniki ułatwiające i utrudniające proces transformacji w tych krajach.

Wybieram temat nr

Sprawdzane umiejętności

Omawianie, ocenianie, porównywanie wydarzeń i procesów politycznych, społeczno-ekonomicznych, kulturowych (standard III/1–4).

Lp.	Oceniane kryteria	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
1.	Rozwinięcie tematu	18	0,49	0,49	0,36	0,35
2.	Kompozycja pracy	1	0,97	0,97	0,75	0,98
3.	Poprawność językowa	1	0,94	0,94	1,00	0,89
4.	Suma	20	0,53	0,54	0,41	0,41

Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:**Temat nr 1****0–10 p. Struktura wyводу:**

0–1 p. – sformułowanie stanowiska lub podsumowanie wyводу

0–9 p. – argumentacja :

0–3 p. sformułowanie argumentów

0–3 p. sformułowanie kontrargumentów

0–3 p. obalenie kontrargumentów lub skomentowanie ich, lub wyciągnięcie wniosków

0–6 p. Faktografia: ocenie podlega poprawność merytoryczna oraz wielość i różnorodność podanej faktografii.

0–2 p. Wykorzystanie materiałów źródłowych: poprawnie wykorzystany materiał źródłowy zawiera dane bibliograficzne oraz poprawne informacje podane we właściwym kontekście.

0–1 p. Kompozycja pracy: za uporządkowany, logiczny wywód, (wstęp, rozwinięcie i podsumowanie stanowią logiczną całość).

0–1 p. Poprawność językowa: za pracę napisaną językiem w pełni komunikatywnym. Ocenie podlega styl, gramatyka i zapis (ortografia).

Temat nr 2**0–12 p. Struktura wyводу:**

0–4 p. przedstawienie kluczowych etapów transformacji ustrojowej w Polsce (1 p. – za wskazanie jednego istotnego elementu transformacji ustrojowej w Polsce).

0–4 p. odniesienie się do sytuacji w innych krajach postkomunistycznych (o liczbie

przyznanych punktów decyduje jakość odniesienia, czyli poprawność merytoryczna komentarza i jego wieloaspektowość).

0–2 p. podanie czynników ułatwiających proces transformacji.

0–2 p. podanie czynników utrudniających proces transformacji.

0–6 p. Faktografia: ocenie podlega poprawność merytoryczna oraz wielość i różnorodność podanej faktografii.

0–1 p. Kompozycja pracy: za uporządkowany, logiczny wywód, (wstęp, rozwinięcie i podsumowanie stanowią logiczną całość).

0–1 p. Poprawność językowa: za pracę napisaną językiem w pełni komunikatywnym. Ocenie podlega styl, gramatyka i zapis (ortografia).

Komentarz:

Zadanie było umiarkowanie trudne dla absolwentów liceów ogólnokształcących i trudne dla absolwentów liceów profilowanych oraz techników. Wybierając temat pierwszy wypracowania, zdający nie mieli problemu ze sformułowaniem stanowiska. Większość uzasadniała je, dobierając odpowiednie argumenty, jednak część zdających tylko je wymieniała bez omówienia. Niektórzy swoją argumentację opierali tylko na informacjach pochodzących z materiałów źródłowych zamieszczonych w arkuszu lub wiedzy potocznej, nie przytaczali żadnych faktów odnoszących się do zjawisk ustrojowych, społecznych, ekonomicznych czy kulturowych, niezbędnych do pełnego wyczerpania tematu. Najczęstszym błędem było koncentrowanie się na argumentowaniu tylko własnej tezy, zdający pomijali konieczność formułowania kontrargumentów, ustosunkowywania się do tezy przeciwnej i rzadko odnosili się do podanych kontrargumentów. W związku z tym w swoich wypowiedziach maturzyści nie rozważali problemu, a ograniczali się do pokazania stanowiska tylko jednej strony, np. opisywali sukcesy. Mieli także problemy z poprawnym wykorzystaniem materiałów źródłowych, zapominając o poprawnym przypisie do tekstu źródłowego i przytoczeniu informacji we właściwym kontekście. Często zdający ograniczali się do parafrazowania tekstu lub przepisywali fragmenty źródeł.

Prace pod względem kompozycyjnym i językowym nie sprawiły zdającym trudności.

Tylko kilkunastu maturzystów wybrało temat drugi wypracowania. Piszący musieli się wykazać obszerną wiedzą dotyczącą transformacji ustrojowej nie tylko w Polsce, ale również w innych krajach postkomunistycznych. Mieli problemy z przedstawieniem kluczowych etapów, problemów transformacji, ograniczali swoją wypowiedź np. do jednego, dwóch elementów (np. wydarzeń 1989 r. – obrad okrągłego stołu, wyborów kontraktowych). Trudności sprawiało im także poprawne odniesienie sytuacji w Polsce do sytuacji w innych krajach. Potrafili podać czynniki ułatwiające proces transformacji, często pomijali czynniki utrudniające ten proces. Prace zdających były bardzo zróżnicowane pod względem faktograficznym. Część maturzystów przytoczyła wiele faktów odnoszących się do różnorodnych aspektów, prace innych były pod tym względem ubogie lub zawierały poważne błędy merytoryczne (np. nieprawidłowe daty roczne, błędne imiona i nazwiska ważnych postaci życia politycznego, błędną terminologię). Prace pod względem kompozycyjnym i językowym nie sprawiły zdającym trudności.

Wnioski wynikające z analizy jakościowej zadań

Poziom podstawowy

Należy stwierdzić, że maturzyści zdający egzamin z wiedzy o społeczeństwie na poziomie podstawowym najlepiej opanowali wiadomości i umiejętności z zakresu:

- odróżniania informacji prawdziwych od fałszywych z zakresu prawa,
- rozróżniania mniejszości narodowych i etnicznych,
- rozpoznawania funkcji państwa,
- rozpoznawania praw i wolności politycznych w RP,
- formułowania argumentów na podstawie analizy testu,
- proponowania rozwiązania problemów lokalnej społeczności.

Natomiast najslabiej maturzyści opanowali wiadomości i umiejętności z zakresu:

- polityki – szczególnie w zakresie doktryn politycznych i ich twórców, struktury władzy sądowniczej w Polsce, zasad ustrojowych RP,
- organizacji międzynarodowych- nazw, zakresu działania, dat traktatów międzynarodowych,
- identyfikowania państw na mapie.

Poziom rozszerzony

Absolwenci zdający egzamin z wiedzy o społeczeństwie na poziomie rozszerzonym najlepiej opanowali wiadomości i umiejętności z zakresu:

- znajomości podstawowych dokumentów chroniących prawa i wolności człowieka,
- znajomości etapów rozszerzania UE,
- określania tendencji zmiany na podstawie analizy danych statystycznych,
- wyszukiwania w tekście informacji, o które byli proszeni.

Natomiast najslabiej maturzyści opanowali wiadomości i umiejętności z zakresu:

- socjologii - znajomości i rozumienia pojęć,
- polityki – znajomości i rozumienia struktur administracji publicznej, modeli ustrojowych państw demokratycznych,
- struktur, zakresu działań organizacji międzynarodowych,
- analizy i korelowania informacji z różnych źródeł, wskazywania różnic.